

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 10.—, za ino-
temstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poština plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritišče, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
razn. št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, petek 23. februarja 1923.

Številka: 43

Inozemstvo in naše volitve.

Volilni boj se razmahuje vedno bolj, strankarske strasti naraščajo od dne do dne — vsa država se nahaja v vročini. V širokem smislu so si vsi volilni boji podobni, imajo približno isto psihologijo, iste dobre in slabe strani. Razliko povzroča kulturna stopnja: v Mehiki se n. pr. pri vsakih volitvah prelje nekaj človeške krvi, ubije nekoliko ljudi in poruši par hiš. To se nikomur ne dozdeva preveč tragično, kajti »mehikanska kri je vroča«. Na Angleškem pa prakticirajo z načelom fair play, ki je pri nas popolnoma nemogoče. Fair play pomeni: nam sprotniku priznamo, da se sme posluževati enakega orožja, kot se ga poslužuje samo; njegove pravice cenimo tako visoko kot lastne. V času ostrega volilnega boja bo nemara zanimala tale anekdota: Pred par leti so bile v Londonu volitve. Progresisti (liberalci) so dobili vsled raznih slučajnih ugodnosti več glasov, kakor je odgovarjalo njihovi dejanski moči. Po končanih volitvah so odstopili konzervativcem one mandate, ki so jih smatrali za odvisne. Vsekakor je to blazena anekdota, ki je v naših razmerah toliko kot smečna. Vendar pa ima poučno stran: kaže nam, da se volilne strasti ne smejo pretiravati do absurdnosti in da je kultura za toliko globlja, za kolikor je strpnejša.

Ali se inozemstvo zanima za naše volitve? Povdariti je treba, da se inozemstvo — mislimo tamošnje politične kroge — zanima za volitve v novih državah. Inozemstvo nas premalo pozna, nima niti površnega vpogleda v naše razmere, ne ve, kako naj taksira našo politično zrelost. Zato prinašajo inozemski listi pogosto poročila o volilnem gibanju v Jugoslaviji. Celo pariški »Journal des Debats« je nedavno objavil obširen informativen članek Alfreda Musseta o volilnih pripravah v Jugoslaviji. Najzanimivejše se zanimajo za naše volilne politične kroge v okoliških državah, zlasti na Češkoslovaškem, v Nemčiji, v Avstriji, na Madžarskem, v Italiji. Češki listi nam posvečajo prijateljsko pozornost. »Prager Presse« je prinesla serijo člankov znanega prijatelja Jugoslovancev nemškega publicista Hermanna Wendela o političnih strankah v Jugoslaviji. Obširno je opisal glavne stranke, njih zgodovinski program, volilne načrte in voditelje. »Prager Presse« gre daleč preko mej Češkoslovaške države. Tudi češki listi, n. pr. »Narodni Listy«, »České Slovo«, »Venkov«, »Národ«, »Politika« in drugi si dajejo obširno poročati o volilnih pripravah v Jugoslaviji. Avstrijski in madžarski listi imajo na volitvah še prav posebno interese z ozirom na volilni nastop nemških in madžarskih manjšin. Ne navadno zanimanje za volitve v Jugoslaviji vlada v Nemčiji in Italiji. O tem je pred par dnevi objavil zagrebški »Obzor« zelo informativno razmotrivanje. Italijani, Madžari, Nemci niso naši prijatelji in skrbno pazijo, kako se imajo ta »inferiorna plemena« v svobodi. Še vedno gledajo na nas kot gleda »višji« na »nižjega«, gospod na hlapca. Zaskledujejo vse naše spore in boje, vidijo našo neslogo in zlorado beležijo vsak dogodek, ki slabi ugled ugled naše države. Še pred dvema letoma so širili legendo o razpadu naše države. Danes ne mislijo več na kak skorajšnji razpad, zato pa vidijo v posameznih delih jugoslov. ozemlja objekt za svoje imperijalistične načrte.

Zadnji Mussolinijev govor pravi, da Italija čaka »onega dne, ki mora priti«. Njen cilj je Dalmacija, da odsune Jugoslavijo od morja; njen širši cilj pa: vodilno mesto na Balkanu. Nemčijo, Av-

Kancelar Seipel v Beogradu.

Beograd, 22. februarja. Danes ob 17. uri 40 min. je dospel v Beograd avstrijski kancelar s svojim spremstvom. Na kolodvoru ga je sprejel zunanji minister dr. Ninčić z nekaterimi drugimi člani vlade in avstrijski poslanik. Jutri priredi ministrski predsednik banket, h kateremu so povabljeni nekateri člani prejšnje vlade, Ljuba Davidović predsednik bivše skupščine Lukinić, general Hadžić in drugi.

Beograd, 22. februarja. Včeraj se je vršila v ministrstvu za pravosodje konferenca vseh zainteresiranih krogov iz Dalmacije in Slovenije, na kateri se je razpravljalo o ukinjenju sekvestrov nad imetjem avstrijskih podanikov ter o

plačilu pred- in medvojnih dolgov med avstrijskimi in jugoslovenskimi podaniki. Razpravi je predsedoval dr. Laza Marković, minister za pravosodje. Razmotrivalo se je podrobno vsa vprašanja, ki so s tem v zvezi. Po končani razpravi se bodo ta vprašanja predložila avstrijski delegaciji.

Zagreb, 22. februarja. Včeraj predpoldne ob četrta na 7. uro je pasiral Zagreb avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel v spremstvu avstrijskega ministra zunanjih zadev dr. Grünbergerja in drugih delegatov. Na južnem kolodvoru je avstrijsko delegacijo pričakoval avstrijski konzul.

Pred stavko zagrebških visokošolcev?

Vlada ne izplača podpore

akademski menzi.

Zagreb, 22. februarja. Včeraj se je vršilo na univerzi zborovanje celokupne akademske omladine. Razpravljalo se je o stališču vlade napram dijaški menzi v Zagrebu. Prosvetno ministrstvo je sicer obljubilo 300.000 Din. podpore, toda do danes ni bila izplačana še niti ena para. Po daljši debati, katere se je udeležilo tudi več radikalnih akademikov, ki so predlagali stavko, se je sklenilo, da bodo čakali do sobote zvečer. Če vlada do

tega časa ne nakaže obljubljenе podpore, bodo v ponedeljek proglasili stavko na celi univerzi.

Zagreb, 22. febr. Včeraj je policija aretirala predsednika Radičevih listov Antona Ciligo, ker je dal na včerajšnjem zborovanju visokošolcev odstraniti policijskega agenta. Posebna deputacija vseh akademskih klubov je protestirala pri namestništvu proti kršitvi akademske svobode.

Izgon komunistov iz Zagreba.

Zagreb, 22. febr. Včeraj je policija izgnala iz Zagreba na nedoločeno dobo več odličnih funkcionarjev neodvisne delavske stranke Jugoslavije (komunistov), ki niso pristojni v Zagreb. Izgnani

je bil med drugimi nosilec liste za volilno okrožje Zagreb, dalje nosilec list za požeško in beograjsko okrožje. V redakciji lista »Borba« je bila izvršena hišna preiskava.

Zračni poštni promet v Jugoslaviji.

Beograd, 22. febr. Poštno ministrstvo se bavi s vprašanjem ureditve zračnega poštnega prometa med Beogradom, Zagrebom, Sarajevom in Cetinjem. Ti poštni aeroplani bodo prevažali tudi

potnike. Vožnja iz Beograda v Sarajevo bi trajala samo 2 in pol ure, iz Sarajeva v Cetinje pa 3 ure. Vožnja bi ne bila dražja od one v simplomekspresnem vlaku.

Izpraznitev III. cone.

Split, 22. febr. General Ljuba Milić, predsednik komisije za prevzem tretje cone se sestane danes z generalom Bar-

barićem, s katerim se bo sporazumel glede prevzema zasedanega ozemlja po naših četah.

Romuni bodo glasovali za Nemce.

Beograd, 22. febr. Iz krogov banatskih Rumunov poročajo, da bodo pri bodočih volitvah podpirali Nemce. Izgleda, da so tozadevno dobili migljaj iz Rumunije, ki hoče, da bi njeni rojaki glasovali za neslovansko listo.

Rimska pogajanja glede Južne železnice.

Rim, 21. febr. Odseki konference za rešitev vprašanja Južne železnice so danes začeli svoja dela. V Rimu se nahaja tudi odposlanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pri katerem je med drugimi minister dr. Rybař in državni podtajnik Avramović. Danes se je vršila plenarna seja, na kateri se je razpravljalo o predlogih, ki so jih stavile posamezne države. Izgleda, da bodo pogajanja hitro napredovala in je pričakovati skorajšnjega sporazuma v glavnih vprašanjih.

Nove odredbe v Poruhruju.

Pariz, 22. febr. (Izv.) Na konferenci francoskih in belgijskih delegatov so bile zaključene nove odredbe glede ruhrskega ozemlja. Zlasti je bila v razpravi zaplomba v ruhrskem ozemlju izdelane blaga v korist zaveznikov. Te odredbe bi veljale tako za polizdelke kakor za že izgotovljene fabrikate.

Dalje nameravajo zavezniki pobirati

carino od inozemskega blaga, ki se uvažava v Nemčijo. Na ruhrskem ozemlju bodo uvedli posebno nemško valuto in se vladni krogi glede tega že pogajajo s francosko-belgijskim finančnim konzorcijem.

Otvoritev madžarskega parlamenta.

Budimpešta, 21. febr. Včeraj zvečer je bilo glavnemu uredniku vladnega lista »Az Est« in pa poslancu Rassayn dostavljen po en zavoječek. Ker se je prejemnikom ta pošiljatev zdela sumljiva, sta jo takoj izročila mestnemu policijskemu komisarijatu, ki je dal zavojčka odpreti po izvedenih. V obeh zavojčkih se je nahajala po ena vojaška ročna granata, zraven pa listek z napisom: »Srčni pozdrav od 110-ih.« Policija je uvedla strogo preiskavo.

BORZA.

CurliH, 22. februarja. (Izv.) Sklep. Pariz 32.65, Beograd 5.10, London 25.04, Berlin 0.0265, Praga 15.65, Italija 25.75, Newyork 531, Dunaj 0.007475, žigosane K 0.0075, Budimpešta 0.1775, Varšava 0.014, Sofija 3.00, Bukarešta 2.60.

Zagreb, 22. febr. (Izv.) Pariz 6.45—6.50, Švica 19.84—19.88, London 495—497, Berlin 46—47, Dunaj 14.825—14.855, Praga 312—313, Italija 506—508, Newyork 1045—1055.

strijo in Madžarsko zanima predvsem vprašanje mirovnih pogodb. One promatrajo tudi volitve na Japonskem, vstajo v Indiji, vladarjevo bolezen v Slamu s stališča — mirovnih pogodb. To ni absurdno. Vsi dogodki so v nekaki medsebojni zvezi. Čim bolj bodo oslabljeni oni, ki so prišli na krmilo vsled poraza Nemčije in njenih trabantov, tem krepkejši bo nemški odpor. Glede naše države citiramo besede omenjenega zagrebškega dnevnika: »Nemški problem nije ob vrata naše cele hemisfere mirovne pogodbe, in če se nam jih posreči razbiti, so uničene mirovne pogodbe, a z njimi tudi oni mednarodni pravni temelji, s katerimi je zajamčena in utemeljena naša neodvisnost. Nemško-francoski konflikt glede reparacij, vse močnejše širjenje reakcionarstva v Avstriji, izstopanje narodnih socialistov na Bavarskem, poset bivšega nemškega maršala Ludendorffa v Celovcu, nedaleč od naše severne meje, vse to jasno dokazuje, v kateri smeri se suče nemška zunanja politika. To pa morajo podpirati vsi Nemci, ki so prišli pod oblast drugorodnih držav. Za to jih je treba vedno držati v temperaturi tragične usode, obračati njihovo pozornost na geslo, da izgubljene vojne niso zakrivilj Nemci, marveč da jim je bila vsiljena in so se je oprijeli kot sredstva za narodno samobrambo. Vse to pa se da doseči edino iz izredno organizirano in upravn mrzlično propagando.«

Nemci in drugi neprijateljski narodi imajo interes na tem, da v naši državi pridejo na krmilo struje, ki ne bodo vodile antantofilske politike. Sicer pa jim je dobro vsako sredstvo, ki slabi notranjo moč države in dela naše državljane nezadovoljne. Naše neprijatelje zanimajo volitve s stališča: Ali bo Jugoslavija trdna država, ki bo šla krepko konsolidaciji naproti, ali pa jo bodo razjedali notranji spori in boji; v drugem slučaju smejo Nemci upati na tiho, nezavedno zavezanstvo nezadovoljnih elementov. Iste interese ima Italija, daš mora sicer v lastnem interesu delati na ohranitev mirovnih pogodb.

Nasprotno pa naši prijatelji pričakujejo, da pokažemo vso politično zrelost in dna v tej negotovi dobi, ko je zunanje politična situacija bolj nejasna kot je bila neposredno po končani vojni, odpravimo politična nesporazumljenja in pokažemo močno strnjenoost vseh za državo vnetih političnih življenj. V svojem volilnem boju imamo tedaj priče in — sodnike, ki jih niti ne slutimo. To so naši politični in narodni prijatelji in neprijatelji v širokem svetu.

Naša škrinjica v mariborskem volilnem okrožju je

prva!

Politične vesti.

* Kandidatne liste na Kranjskem. Kakor poroča »Jutro«, niste izmed 10 za ljubljansko volilno okrožje (okolica) vloženih kandidatskih list potrdjeni obe republikanski listi. Ostane torej osem list.

* Češkoslovaško-madžarska pogajanja. V ministrstvu zunanjih zadev v Budimpešti so se obvrila pogajanja z zastopniki Češkoslovaške glede pogodb za izmenjavo blaga. Pogajanja so bila svojčas zaradi raznih težkoč prekinjena.

* Radičeva polomijada v Bedencl. Radič nima več sreče. shod za shodom

mu propada, en neuspeli je večji nego drugi. Po razbitih shodih v Kostajnici, Cirkvenici, Vinkovcih itd. je doživel sedaj hud fiasko tudi v Bedenici, v onem Zagorju, kjer je bil še nedavno neomejen gospod. Radičevski shod v Bedenici je sklical bivši cesarski avstrijski liferant in vojni dobičkar Nendörfer. Kljub velikanski agitaciji po Bedenici in po okolici, ni mogel Nendörfer zbobnati na shod toliko ljudi, da bi bil varen pred nasprotniki, ki so prišli v takem številu, da mu ni bilo mogoče govoriti ter je moral vsled silnega hrupa utihniti in pobegniti. Ta Radičevski shod dokazuje ponovno, da se bližajo za Radičeve ideje na Hrvatskem silno slabi časi.

***Obnovitev lausann. konference?** Carigranski poučeni krogi zatrjujejo, da bo angorska narodna skupščina sprejela rešitev, ki jo je dosegel Izmed paša v Lausanni, nakar bo stavila protipredloge finančnega in gospodarskega značaja, ki bodo odposlane na tajništvo konference v Lausanni.

Dnevna kronika.

— **† Dr. Jakob Kavčič.** Na Viču pri Ljubljani je umrl v sredo, dne 21. februarja g. dr. Jakob Kavčič, predsednik okrožnega sodišča v pokoju. Pokojnik je bil eden najboljših slovenskih sodnikov, moč postave, in marljiv naroden delavec. Bil je prvi, ki je začel orati ledino našega pravoslovja, ustanovitelj društva „Pravnik“, čegar odbornik je bil dolga leta. Blag mu spomin!

— **„Slovenec“ zopet obsojen.** Nedavno je bil odgovorni urednik „Slovenca“ obsojen radi natolčenja na tožbo bivšega poslanca Deržiča. Včeraj je krščanski „Slovenec“ že zopet sedel na zatožni klopi. Tožil ga je bivši poslanik v Pragi dr. Vošnjak, katerega je „Slovenec“ po stari navadi krščanskih listov à la „Straža“ itd. blatil in obrekoval. Vse izmotavanje in izgovarjanje ni nič pomagalo. „Slovenec“ je bil zopet obsojen radi častikraja na 1000 Din. globe odnesno 10 dni zavora. Enako bi se godilo „krščanski“ mariborski „Straži“, če bi se njen odgovorni urednik ne skrival za poslaniško imuniteto.

— **Zopet v orožnike preoblečeni razbojniki.** K Ježefu Kantaru v Rešetaru v koreniskem okraju v Srbiji so prišli pred par dnevi trije orožniki ter napravili hišno preiskavo, češ, da iščejo orožje, ki je baje skrito pri Kantaru. Orožja sicer niso našli, pač pa so iztaknili 840 dolarjev in 800 dinarjev. Poveljnik orožnikov je prestrašenega kmeta nadržal, zakaj skriva denar doma, mesto, da bi ga vložil v banko, kakor je predpisano. Denar mu je zaplenil ter mu naročil, naj pride čez par dni na

orožniško postajo, kjer dobi hranilno knjižico. Kmet jim je res verjel, toda kdo popiše njegovo iznenadenje, ko so mu na orožniški postaji povedali, da je nasledel razbojnikom, ki so ga premeteno prevarili.

— **Zemlja za dobrovoljce.** Nikola Pašić je sprejel deputacijo dobrovoljcev in ji izjavil, da vlada vztraja na dani obljubi, ki jo je že na Kriu sprejela kot sklep: da namreč dobe vsi dobrovoljci, ki so se v Dobruđi bojevali za naše osvobojenje, primeren del zemlje.

— **Japonci v Braziliji.** Newyorški listi javljajo, da sta japonska in brazilska vlada sklenili sporazum o naselitvi 500.000 japonskih delavcev na farmah v Braziliji, kjer bodo opravljali poljska dela. To bo za Japonsko, ki je mnogo pregosto naseljena, velika olajšava.

— **Nove tisočdinarske novčanice.** Finančno ministrstvo javlja, da bodo sedanjne tisočdinarske novčanice kmalu odpetegnjene iz prometa ter izdane nove, ki so bile izdelane v Ameriki. Nove novčanice bodo zelo lične in trpežne.

— **Poslopje „Lega Nationale“ v Splitu zopet v italijanskih rokah.** Te dni je na podlagi svetomarijskega dogovora naša vlada zopet izročila Italijanom poslopje nekdanje šolske družbe „Lega Nationale“ v Splitu.

— **Naseljevanje Ovčjega polja.** Ministrstvo agrarne reforme je parceliralo Ovčje polje v Macedoniji ter bo v kratkem naselilo na posameznih parcelah begunce iz Baranje.

— **Direktna brzojavna zveza z Albanijo.** Poštino in brzojavno ministrstvo je stopilo te dni v zvezo z albansko vlado v svrhu vzpostavitve direktne brzojavne zveze med obema državama.

— **Človeka spekil.** Osješki listi poročajo o groznem zločinu, kakršen doslej pri nas še ni bil znan. Neznani razbojniki so napadli v Ruševu v Slavoniji veleposesniškega logarja Petra Ognjenoviča ter ga toliko časa pekli na ognju, dokler ni umrl. Orožništvo zasleduje neprestano nečloveške zločince, toda doslej brez uspeha.

— **Poplava v Novem Sadu.** V novosadski okolici vzbuja stalno naraščajoča Donava upravičen strah. V bližini klavnice v Novem Sadu je voda podrla nasip in poplavlja precejšen del mesta. Voda stoji do 1 m visoko. Ljudje so se morali izseliti. Materijalna škoda je ogromna. Bati se je, da bo Donava še bolj narasla in poplavlja vso mesto in okolico.

— **Svojo mater ubil in oropal.** V Vukovaru je izvršil pred par dnevi zidarski pomočnik Josip Kleinberg strašen zločin nad svojo lastno materjo. Penoči je oddal iz puške strel na spečo mater, ter jo tako težko ranil, da je padla takoj v nezavest. Mislječ, da

je mrtva, jo je nato še oropal, ji porabl ves denar in nakit, nakar je brez sledu izginil. Drugo jutro so našli sosedje nezavestno mater ter jo prepeljali v bolnico. Zdravniki imajo malo upanja, da bi nesrečno mater, ki je postala žrtev svojega lastnega, posurovelega sina, ohranili pri življenju.

— **Otroška razstava „Proljetnega Salona“ v Zagrebu.** Razstava otroških del, ki jo prireja umetniško društvo „Proljetni Salon“, se odprla nepreklicno 3. marca t. l. Prosimo torej vse stariše in sl. učiteljsvo, v kolikor nam še niso vposlali svobodnih del svojih otrok, naj nam čim prej vpošljejo dela, ki so nastala iz lastnega nagona otrok in to: risbe, predmete iz lesa, ilovice, kamna, vezanine z iglo, pesmice, pravljice, kompozicije (muzikalne) itd. Odpošiljatelji so naprošeni, da napišejo: ime, priimek, starost otroka, kedaj je izdelal vposlano delo, in ali žele, da se jim dela povrnejo. Dela se odpošljejo na adresu: „Proljetni Salon“, Zagreb, Ilica 54.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Zabavni večer, ki ga je priredila naša „Čitalnica“ v četrtek, dne 15. tm. je zelo lepo uspel. Naši domači diletantje so kakor navadno tudi tokrat odnesli dosti aplavza pri nastopu igre „Popolna žena“. Posebno so bile požrtvovalne naše narodne dame, ki so se res potrudile, da bi ta večer kar najlepše izpadel. Dvorana hotela „Beograd“ je bila jako okusno okinčana. Cela prireditelj je bila dokaz družabne harmonije, ki vlada med tukajšnjimi narodnimi krogi. Čisti dobiček se je podaril siromašnim učencem deške in dekliške šole za nakup šolskih knjig. Vsem, ki so k temu sijajnemu večeru pripomogli, gre najlepša hvala za trud in požrtvovalnost. Čitalnica priredi v soboto, dne 24. tm. ob 20. uri večer in v nedeljo dne 25. tm. ob 15. uri popoldne v dvorani hotela „Beograd“ igro „Cigani“.

Radeče. V torek, dne 20. t. m. smo pokopali g. Toneta Post-a, ki je naglo podlegel zelončnim krčem. Pokojni je bil odločen narodnjak in navdušen Sokol, čegar soustanovitelj je bil. Udeležili so se pogreba bratje Sokoli v kroju, kakor tudi mnogo drugega občinstva. Ako bi bila zdravniška pomoč na mestu, bi se še gotovo ohranilo mlado nadpolno življenje. Smo že skoraj pol leta brez zdravnika.

Zidanmost. Včeraj je umrla železničarjeva soproga Helena Sremelj po dolgi mučni bolezni. Bila je vrta žena in dobra mati.

Ne pozabite naročnine!

Nikolaj Kopernik se je hotel prvotno posvetiti filozofiji in medicini, pozneje pa se je pečal izključno z astronomijo in matematiko, osobito še, odkar je postal kanonik v Frauenburgu. Del časa je bival v študijske svrhe v Italiji, potem pa je delal celih 36 let na svojem slavem delu: „De revolutionibus orbium coelestium“ (O gibanju nebeskih svetov), ki je v 6 obsežnih zvezkih izšlo najprej v Nürnbergu (l. 1543), istega leta, ko se je Kopernik ločil od sveta. Umrl je namreč leta 1543 na smrtni postelji je videl svoje delo končano in izdano. Vsebinski del 6 knjig tvori podlago moderne astronomije.

Kopernik se je postavil proti geocentričnemu nazoru Ptolomea, ki je smatral zemljo za središče sveta in utemeljeval svoj heliocentrični nazor, ki smatra sonce za središče, okoli katerega se vrtila zemlja. S tem je mati zemlja izgubila važnost, ki jo je imela doslej in je postala navaden planet v solnčnem sistemu.

Kopernik je moral še za življenja spoznati, kaj pomeni človeška neumnost. Potujoči igralci, ki jih je najemal nemški viteški red, so ga smešili kot norca. Kljub temu, da je Kopernik posvetil svoje delo papežu Pavlu III., hoteč dokazati neustrašenost in globoko prepričanje o resničnosti svojega nazora, ga je samo smrt rešila pred inkvizicijskim tribunalom.

Leta 1616 je Congregazione dell'Indice obsodila njegovo razkritje kot napačno Pythagorejsko doktrino, knjiga je prišla na „Index“ in prepoved poučevati o Kopernikovem sistemu je trajala do

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek 22. februarja, Goslovanje baletnega ensembela zagrebške opere, izv. ab. Petek 23. febr. Pri treh mladenkah, izv. ab, premijera. Sobota 24. februarja Ono, ab A. premijera.

Kultura in umetnost

»Pri treh mladenkah«.

V petek 23. febr. se vrši premijera ene najpopularnejših sodobnih operet »Pri treh mladenkah« (Dreimäderlhaus) prirejena za odet od Berteja, glasba po Schubertu. Že vsebina te operete mora zanimati marsikoga. Kajti večina teksta se nanaša na Schubertovo osebno življenje. Opereta se odlikuje po svoji melodičnosti, ki je najznačilnejša poteza Schubertove glasbe.

Schubert je bil rojen 31. jan. 1797 na Dunaju. Prvi muzikalni poduk se mu je nudil doma pri očetu. Leta 1808 je bil sprejet v cesarski konvikt. Pozneje se je udejstvoval kot solopevec, bil je izredno dober vijolinist itd. itd. Leta 1813 se je vrnil domov in se posvetil izključno muzikalnemu študiju. Leta 1818 ga je angažiral grof Esterhazy kot pevskega in klavirskega mojstra. Še isto jesen se je z Ogrske vrnil na Dunaj, kjer je živel do svoje smrti 1828. Pokopali so ga na pokopališču Währinger v bližini Beethovevega groba.

Schubert je bil eden najgenijalnejših in najplodovitejših komponistov tedanje dobe. Njegova muzikalna zapuščina obsega 4 dovršene in 5 nedovršenih oper, 5 operet, 2 spevoigr, 9 ouvertur, 9 simfonij itd. itd. V vseh njegovih delih se odraža nenavadno močna fantazija, čvrsta svežost izraza in neizčrpljiv zaklad melodičnih in harmoničnih iznajdb. Schubert je bil večji del je komponist lirčnega kova, uspešno je še poskušal v vokalni in muzikalni kompoziciji in celo kot komponist simfoniji se je izmed vseh takratnih glazbenikov najbližje povspel do svojega mojstra Beethovna. Posebno pa se je še odlikoval kot lirčnem komponist in kot tak še danes uživa svetoven sloves. — Leta 1872 so mu v mestnem parku na Dunaju postavili spomenik.

—□—

»Ono«. — Igrokaz v petih dejanjih. Spisal Karl Schönherr. — Premijera te nadvse zanimive drame bo v soboto 23. tm. Karl Schönherr je eden najplodovitejših sodobnih dramatikov, katerega dela z zanimanjem in z ljubeznijo vprijetarjajo vsa gledališča Nemčije. Dasi št Schönherr naš rojak, vendar ga pozna danes že vsa jugoslovenska gledališča.

l. 1828. Sele l. 1835 je njegova knjiga izginila iz indeksa.

Leta 1632 je moral italijanski fizik Galileo Galilei slavnostno priseči pred velikim ljudskim zborovanjem, da se zemlja ne vrtila. L. 1746 je moral duhoviti učenjak jugoslov. krvi, Dubrovčan jezuit Bosković začeti svoje astronomske razprave takole: „Poln spoštovanja do sv. pisma in do dekretov sv. Inkvizicije, smatram, da se zemlja ne vrtila. Da si pa olajšam razlago, bom pisal kot da bi se zemlja res vrtela!“ Kako velik je bil Kopernik v primeri s svojimi nasprotniki!

Poljaki so zelo ponosni nanj in so mu postavili dva spomenika. Prvi stoji v Varšavi (delo slavnega Thorwaldsena), drugi v Torunju v napisom:

Nicolaus Copernicus
Thoronensis
Terrae motor
Solis coelique stator.

(Nikolaju Koperniku iz Toruna, ki je dal zemlji gibanje in je ustali solnce). Zanimivo je, da se rokopi znamenitega Kopernikovega dela „De revolutionibus“ nahaja v posesti češkoslovaške republike. Nekaj časa ga je imel sloviti Jan Amos Komensky, po njegovi smrti pa je prešel v last grofa Nostica. Pri uradni inventuri l. 1832 so to znamenito delo cenili — 30 krajcarjev. (Danes je vreden milijon v zlatu. Op. ured.) Češkoslovaška je lahko ponosna, da ima v svoji posesti ta sloviti kulturni spomenik. (Češko Slovo).

Jaroslav Štych:

Nikolaj Kopernik.

(1473—1543.)

Letos slavimo dvojni jubilej Nikolaja Kopernika. 450 let je preteklo od njegovega rojstva in 380 let od izdaje njegovega nesmrtnega dela, ki je v zgodovini znanosti tako važen mejnik kot je bilo odkritje Amerike mejnik med srednjim in novim vekom. Kopernik je dal človeštvu nov nauk o sestavi vseмира, obenem pa tudi nov svetovni nazor, ki je v tedanji dobi pomenil pravo revolucijo v mišljenju. Skušajmo se vživeti v mišljenje takratnih ljudi. Stari Grki so si predstavljali zemljo kot ploskvo, ki leži na 12 mramornatih stebrih in katero obdaja velika reka Okeanos. Sonce je bog Helios, ki vsako jutro vstane iz reke, se v ognjenem vozu prepelje čez obok, zvečer pa ugasne svojo svetilko, dokler ne napoči jutro, da gre zopet čez nebo... Židovsko verstvo je delilo svet v 2 enaki polovici: pod zemljo je pekel, obok tvori podlago nebes in sredi zemeljske plošče je najvažnejše mesto sveta — Jeruzalem. Aleksanderski učenjak Claudius Ptolomeus, ki je živel v 2. stoletju po Kristu, uči v svojem Almagestu, da Zemlja stoji negibna sredi sveta, vse ostalo pa se obrača in suče okoli nje. Tako so ljudje sodili na podlagi tega, kar so jim kazale oči. Sonce, mesec in zvezde so jim vzhajale na vzhodni strani obzorja, »prehodile« nebeski »obok« in »zahajale« na nasprotni strani, da bi se naslednjega dne pojavile zopet na vzhodu.

Ni tedaj čudno, če so mislili, da se res vse vrtila okoli naše zemlje.

Ko je Kristof Kolumb odkril Ameriko, je hotel pomorščak Magellan preplavati ocean okoli zemeljske oble in je plaval vedno dalje proti zapadu. Tedaj so pa njegovi mornarji začeli stavkati in niso hoteli dalje, boječ se, da bi morali nujno priplavati na konec zemeljske deske, na to pa bi padli kar naravnost v pekel. Vendar, da je zemlja ploskva z velikimi gubami in vdolbinami, se je ohranila tja do poznega srednjega veka, zato je bilo tako težko verjeti onim, ki so začeli trditi, da se naša zemlja vrtila in da se suče celo okoli sonca. Saj je bilo v sv. pismu zapisano: »terra autem stat in aeternum«, in o Jožui je bilo znano, da je dal ustaviti sonce na njegovi poti čez obok. In vendar se je v 16. stoletju pojavil zmedenec, ki je trdil ravno narobe in zanikal to, kar so ljudje verovali in videli z lastnimi očmi in kar je trdila tudi cerkev: da je človek najvažnejši del vseмира in da je njegovo bivališče — zemlja — središče vsega stvarstva. Bil je to veliki revolucionar znanosti, zmagovalac nad človeškimi čutili, matematik in zvezdoznanec, frauenburški kanonik Nikolaj Kopernik, rojen 19. februarja leta 1473 v Torunju na Poljskem. Njegovi predniki so se priselili na Poljsko iz Češke, kjer so bivali v mali občini. Kopernik, ki se še danes nahaja med Bakoncem, Kosmonosy in Knežmostem.

Izselili so se v 14. stoletju iz Češke v Krakov, in Kopernikov oče — eni trde, da je bil pek, drugi zdravnik — se je naselil v poznejšem času (1462) v Torunju.

fer si pridobiva vedno več simpatij, zlasti med gledališko publiko. Tudi mariborsko občinstvo se bo tega nadarjenega dramatika dobro spominjalo, zlasti po drami »Satan v ženski«, nedavno vpriporjeni v našem gledališču. Višek svojega dosedanjega umetniškega ustvarjanja pa je dosegel v drami »Ono«. Vsebinsko je drama izvanredno zanimiva in originalna. Schönher se peča s problemom, ki je baš v teh časih, ko zavzema tuberkuloza največje dimenzije, zelo aktualen. Glavna ideja drame je: bolni so obsojeni, da žive sami zase in nimajo pravice do potomcev. V drami nastopita dve osebi: zdravnik in njegova žena. Zdravnik že dalje časa živi s svojo sorprogo, ne da bi imel kakšnega potomca, po katerem oba hrepenita. Končno postane njegova žena nosna. Istočasno zasledimo soprogo v sebi simptome tuberkuloze. Tu začne dejanje, ki se vedno stopnjuje in naposled tragično konča. — Vsebinsko je delo zelo zanimivo, dialog je duhovit in dramatičen, tehnično pa je delo do sedaj skoro neprekosljivo; kajti dve osebi izpolnjujeta vseh pet dejanj. Nedavno so vpriporili prvič to dramo na Dunaju, preteklo soboto pa v Gradcu, kjer je dosegla drama nepričakovan uspeh. Kot tretje vpripori »Ono« mariborsko gledališče, kar je za mariborsko gledališče važen dogodek. —

—□—

Gostovanje baletnega ensembela zagrebške opere. Danes, 22. februarja gostuje v našem gledališču ena najodličnejših baletnih družb, ki je nedvomno najboljša v Jugoslaviji. Margareta Froman in njen brat Maks Froman, bivša člana ruskega carskega gledališča sta res zvezdi na polju plesne umetnosti. Poleg tega sodelujejo Valentin Froman, solopisalec ter Ana Redel, solončalka. Na sporedu je 13 najrazličnejših in najzanimivejših plesnih točk. 1. Mazurka (Delibes) Margareta in Maks Froman. 2. Pas de deux (Nedbal) Ana Redel in Valentin Froman. 3. Moment musical (Schubert) Margareta Froman. 4. Variacija (Drigo) Ana Redel. 5. Gavotta (Gosce) Margareta Froman. 6. Pas des enfants (Glazunov) Ana Redel in Valentin Froman. 7. Norveški ples (Grieg) Margareta in Maks Froman. — II. 8. Ruski bojarski ples Margareta in Maks Froman. 9. Papillon (Grieg) Ana Redel. 10. Tatarski narodni ples Maks Froman. 11. Smrt labuda (Saint-Saëns) Margareta Froman. 12. Valse caprice (Rubinstein) Ana Redel in Valentin Froman. 13. Lutke (Ljadov) Margareta in Maks Froman.

„Pri treh mladenkah“ (Dreimäderlhaus). V petek, 23. tm. se vrši premijera nad vse priljubljene opere „Pri treh mladenkah“. Opereto odlikuje izvanredno melodična Schubertova glasba. Dejanje samo na sebi je prav živahno in posebno zanimivo s stališča, ker se zrcali v njem Schubertovo življenje oz. njegova mladostna zgodba. Režijo vodi g. Rasberger. Dirigira g. Hrabroslov Vogršič, plesne točke je naštudirala ga. Anica Mitrovič.

„Ono“. Najnovejša Schönherjeva drama „Ono“, katere premijera je v soboto 24. tm., obeta biti zelo zanimiva. Nedavno so vpriporili to dramo na Dunaju in preteklo soboto v Gradcu z velikim uspehom. Upajmo, da bo tudi v Mariboru vzbudilo to delo mnogo zanimanja. V drami nastopata same dve osebi, kar je tehnično res mojstersko izvedel Schönher.

„Dramatična šola“. Narodno gledališče otvori s 1. marcem dramatično šolo, združeno s poskusom. Dame in gospodje, ki imajo veselje do gledališča, naj se blagovolije javiti pismeno ali osebno v gledališki pisarni.

Mariborske vesti.

Maribor, 22. februarja 1923.

V spomin dr. Ivana Tavčarja darujejo mariborski Jugoslavlani mesto venca na grob za Ljudsko knjižnico, ker je baš umrl dr. Tavčar celo svoje življenje posvetil slovenski kulturi. Zato s tem najlepše počastimo njegov spomin. Darove sprejema tudi naše uredništvo.

Višek korupcije je brezdvomno, da je radikalna vlada dala našemu višjemu drž. pravdniku g. dr. Grasselliju neomejen dopust v svrhu volilne agitacije

in še čudno je, da niso pretvorili kar pisarne drž. pravdnika z vsem svojim pisarniškim aparatom v tajniško pisarno radikalne stranke v Mariboru. Takih metod smo bili vajeni le še za časa klerikalnega režima na Kranjskem, ko je bil deželni odbor pravzaprav ekspozitura S.L.S. Toda višek je, če se desienira višjega drž. pravdnika za strankarskega voditelja v volilni borbi in mu da v to svrhu neomejen dopust. In v konkretnem slučaju se je dalo dopust uradniku, ki je pohajal v urad navadno samo po pol ure dnevno in so mu sicer uradne ure deveta briga. Koliko opravičenega ogorčenja more tako postopanje vlade vzbuditi med državnim uradnistvom, ki ob svoji nezadostni plači liki čebela pridno pohaja v urad in ne zamudi niti minute predpisanih uradnih ur. Gotovo ni le slučaj, da si ravno prvaki radikalne stranke gg. Lukan, Grasselli in Pfeifer morejo podati roke v radikalnem lenuharenju. No vsaj v našem morajo biti radikalni, če že v drugem ne morejo biti. Toda njihove slave kakor radikalne korupcije bo dne 18. marca konec!

Kdo zastuplja mladino? Ponedeljkova „Straža“ si je dovolila dotakniti se vzgoje mojih otrok ter mi očita da jih zastupljam. Ne radi „Straže“ in bande, ki se suče krog nje, marveč radi poštene javnosti se čutim dolžnega odgovoriti na nepristojno pisanje in napad „vzor-odgojiteljev“, ki vzgajajo v imenu Krsta že dva tisoč letno v duhu rimske kulture. Da vzgajam otroke na način ljubezni, poštenja in spoštovanja do bližnjega, to je moj princip in moje prepričanje. A da vzgajam svoje otroke v naprednem duhu, to je res in tega mi ne more nihče zabraniti. Nesramno blatenje poštenih ljudi na splošno, a posebej v politične namene, to je podlo in nekrščansko. Če so moji otroci tako zastupljeni, pozivam njihove šolske vzgojitelje, da se o tem izjavijo. Sicer pa vem prav dobro, da izhaja ta napad name iz Loške ulice, zato bi rad osvežil gospodu napadaču spomin na lansko leto ukradeni plašč, torej na tatvino, ki je pričala o res uzorni vzgoji njegovih otrok. Na prošnjo matere „dobre vzgojiteljice“ se je stvar tokrat zamolčala! Prosta laž je dostojna samo ljudi ki obrekujejo v klerikalne politične namene, da sem se v katerikoli obliki in kjerkoli, posebej pa še pred svojimi otroci izrazil o napadu na Cirilovo tiskarno. Da pa pravijo „velečastiti“ gospodje, da sem orjunaš in napredjak, na to sem ponosen, in me tega ni ne sram ne strah povedati. Ker me ni bilo strah biti v narodni obrani za časa po nas teško objokovane Avstrije, ko smo se morali skrivati pred črni mi austro-rimskimi spijoni, se gotovo tudi danes ne bom bal v svobodni svoji državi delovati v nacionalni organizaciji. — Monjac.

Gospod major Calina nas naproša, da dementiramo vest o njegovi zaroki s gđico Wastian-Küster kot neresnično. Dalje izjavlja, da ne biva več stalno v Mariboru in da ne namerava proti našemu narodu in proti naši državi nič škodljivega.

Žebot beži pred sodiščem. Danes 22. t. m. bi se imela vršiti pri okr. sodišču radi znanega Žebotovega izpada proti dr. Rismanu razprava, h kateri pa Žebot sploh ni prišel, ker ni pustil dostaviti vabila. Pismonoša ga je celi tedn zastopal iskal po mestu. Žebot ima torej korajžo samo po ulici pljuvati ljudem v obraz, ne upa pa si priti niti pred sodišče. Upamo, da bo tudi to svojo korajžo ravno priznal v „Straži“. Vest o Žebotovem izmikanju pred sodiščem je vzbudila v mestu vsestransko ogorčenje in je vsa poštena javnost mnenja, da za take lopovščine ni drugega recepta kot je dr. Novačanov.

Gospod vitez Zagorski je predložil kandidatsko listo, ki vsebuje njega kot nosilca liste samo še kandidature za volilnajokraja Maribor, desni in levi breg. Za desni breg je kandidat brivec Jakob Logar v Mariboru, namestnik pek Alojz Kovačič iz Tezna, za levi breg kandidat železničar Ivan Galjot v Mariboru, namestnik sluga Simeon Klemenčič v Mariboru.

Zagorski zvonovi so žalostno utihali, ker kandidatska lista g. viteza Zagorskega na njegovo žalost od sodišča ni potrjena. Kaj bo zdaj, da g. vitez Za-

gorski ne bo poslanec? Jugoslavijo mora na vsak način vrag vzeti. Bajе visi v zraku tudi še oficijelna šocijalnodemokratska lista (nosilec pek Koren iz Celja).

Na sinočnjem klerikalnem volilnem shodu v Gambirinu je bilo navzočih kakih 150 ljudi. Ogromna večina je bila napram Koroščevim izvajanjem popolnoma apatična. Dr. Korošec je mlatil po orjunaših, ki jih imenuje fašiste. Čudno, da politik dr. Korošec ne zna najti druge teme za svoje politične govore. Nekaj orjunašev, ki so ugovarjali Koroščevim neresnicam, so siloma izrinnili iz dvorane.

Težko obtožbo je dvignil proti preiskovalnemu sodniku g. Emilu Kramerju, ki ima v rokah zadevo Cirilove tiskarne, odvetnik dr. Jrgolič. Napravil je na sodišče vlogo, v kateri očita Kramerju nekorektnosti v neki prejšnji, pa tudi v sedanjih preiskavi. Med drugim mu očita, da je bil pri policiji navzoč pri zaslišavanju osumljenecv radi napada na Cirilovo tiskarno. Dalje, da je v prejšnjih časih pisal osumljenecv v preiskovalnem zaporu v imenu fingiranih za stopnikov pisma, s katerimi je hotel izsiliti od njih priznanje. Sodišče je uvedlo preiskavo proti g. Kramerju.

Splošni, statistično-informativni odsek politične sekcije Orjune ima jutri v petek dne 23. t. m. ob 20. uri zvečer v tajništvo redno sejo.

Darovi. Za aretirane nacionaliste in njihove družine so darovali nadalje: g. Mislej 100 Din; neimenovan 60 Din; g. Kosič 20 Din; Macarol 20 Din; neimenovan 10 i pol Din; demokratska družba nabrala 300 Din; neimenovan 20 Din; samostojec 100 Din, ter neimenovan 10 Din. Srčna hvala! Posnemajte!

Zdravniško društvo. Prihodnja seja Zdravniškega društva v Mariboru se vrši v soboto, dne 24. februarja ob 6. uri zvečer v kolodvorski restavraciji v Mariboru.

Marijoneto gledališče. V nedeljo dne 25. tm. ob 15. uri se vrši marijonetna predstava v Narodnem domu. Igra se »Začarani princ«, moralična burka v 3. dejanjih. Osebe: Princ Zagorski. Pl. Zelinjak, njegov dvorni kavalir. Gašperček Larifari, zasebnik. Marjeta, njegova žena. Mufti, prinčev telesni zamorec. Dvorni lakaji. Igra je veselega značaja in polna humorja. Stariši, pustite svojo deco k predstavi: prostora in redu bode več kot zadnjič.

Muzejsko društvo v Mariboru ima 25. februarja ob 10. uri dopoldne v manjši kazinski dvorani svoj občni zbor. — Na dnevnem redu je odborovo poročilo o društvenem delovanju, volitev društvenega odbora in slučajnosti.

„Narodno žel. glasbeno društvo Drava“ se tem potom tovarišem umrlega g. Antona Cvahte, pol. agenta juž. žel. zahvaljuje za našemu društvu poklonjen znesek Din 150.—

„Narodno žel. društvo Drava“ opozarja ponovno svoje člane na društveni občni zbor, kateri se vrši dne 23. februarja t. l. ob 19. uri in 30 min. v društvenih prostorih v Narodnem domu.

V znamenju alkohola. V gostilni Koštomaj v Mlinski ulici je popival kolar Franc Berglez. Bil je že precej natrkan, ko je nasekrat začel kričati, da mu je nekdo ukradel 1000 Dinarjev. Došla policija je preiskala navzoče goste, toda o denarju ni bilo nobenega sledu. Ko so končno še obrnili žepa tudi Berglezu samemu, se je izkazalo, da je denar imel v drugem žepu. Zatrjeval je sicer, da mu še vedno manjka 160 K, toda pogled na njegovo gibajočo se postavo je takoj pojasnil, kam je izginil ta denar.

Pretep radi ljubezni. Katica Glavič je sicer že znano „deklo“, ki nosi v svoji torbici že nešteto izgonovih dekletov, toda kljub temu še vžiga ljubezen moških src. V sredo je bila v družbi mesarskega pomočnika Franca V. v gostilni Marek v Mlinski ulici. K njej je prisel tudi nek Božo S. ter ji ponudil cigareto. To pa je Franca V. tako razkačilo, da je potegnil mesarski nož in udaril svojega tekmeča po glavi, da ga je takoj polila kri. Ljubosumnega mesarja je policija vtaknila v luknjo, kjer se mu bo prevroča ljubezen nedvomno ohladila.

Predavanje o stanovanjskem vprašanju v Mestnem kinu. Ker se

vrši v nedeljo v dvorani Ljudske univerze občni zbor Muzejskega društva, se vrši predavanje o stanovanjskem vprašanju in zgradbi lastnih domov v Mestnem kinu ob 10. uri dopoldne.

Izored sodišča.

Maribor, 19. februarja.

Pasji tat.

Posestnik Franc Filipič v Studencih pri Mariboru je imel takozvanega ruskega volčjega psa, ki je bil vreden 10.000 K. Ta pes je večkrat zašel na dvorišče mesarja Trofenika v Studencih. Nekega dne meseca septembra ali oktobra l. l. pa ga je mesarski pomočnik Oton Novak ubil in odril, meso zaklana psa pokopal, kožo pa dal čevljarju Janezu Lovcu v Studencih, ki si je dal iz nje napraviti predposteljno preprogo. Novak taji, da bi psa ukradel in se zagovarja, da ga je pes napadel, da ga je udaril preveč z gorjačo in ga ubil. Lovce pa taji, da bi vedel, da je pes ukraden. Okrožno sodišče je obsodilo Novaka radi hudodelstva tatvine na 3 mesece teške ječe, dočim je bil Lovce, ki je bil obtožen radi hudodelstva udeležbe pri tatvini, oproščen.

Tatinski pomočnik.

Petindvajsetletni Ivan Casar, ki je bil pri kotlarju Viljemu Weisu v Mariboru kot pomočnik zaposlen, je dne 10. februarja ukradel svojemu gospodarju 13 kg bakra v vrednosti 4000 K. Okrožno sodišče ga je obsodilo na 14 dni teške ječe.

Huda posestnica.

Dne 9. decembra l. l. je prišel izvršilni organ okrajnega sodišča v Ptutu, Matevž Ogrič na dom posestnice Jere Caf v Grajenšaku, kjer se je imela vršiti iz proste roke prodaja njene svinje, ki je bila že prej zarubljena. Izvršilni organ je vprašal Jaro Caf, če je volina poravnati terjatev. Ker pa je to zanikala, ji je naznanil, da se bo vršila prodaja. Izvršilni organ se je nato podal k svinjaku, kamor mu je Jera Caf sledila. Postavila se je pred vrata svinjaka tako, da vrat ni bilo mogoče odpreti. Vsled tega se je izvršilni organ podal k zadnjim vratom svinjaka, kjer sta stala cenilec Anton Preložnik in posestnik Franc Erbus, ki je bil voljan kupiti svinjo. Ko je Caf videla, da izvršilni organ skuša odpreti vrata svinjaka, je skočila vstran, zgrabila gnojno vilo in jih namerila proti izvršilnemu organu z besedami: »Kakor se dotakne svinje, ga bom prebodla z vilami«. Vsled te grožnje je bil izvršilni organ prisiljen prekiniti prodajo in predlagati, da se prodaja izvrši pod orožniško asistenco. Caf, ki prizna svoje dejanje in se zagovarja s tem, da je bila razburjena, je bila pred okrožnim sodiščem obsojena radi pregreška po § 93 srb. k. z. na 1 teden zapora.

Trgovec z drvi brez drv.

Lesni trgovec Jožef Barl v Črešnjavcu, okraj Maribor, je dne 16. avgusta l. l. ponudil Matiju in Alojziju Grgič 20 sežnjev bukovih drv na prodaj ter dobil od njiju 6000 K predujma. Tri dni nato je zahteval zopet 2000 K, katere sta mu tudi izplačala. Dne 28. avgusta l. l. je zopet prišel k njima ter zahteval 4000 K. Tudi ta znesek mu je bil izročen. Dan kasneje je poslal svojo ženo k Grgičevim da se dogovori radi dovoza drv. Dobil je odgovor naj z dovozom takoj začne. Dne 6. septembra l. l. je prišel Barl zopet k Grgičevim, ter povedal, da ima drva pripravljena pri gostilni Golob v Selnici ob Dravi ter da naj najmeta avtomobil, ker je dovoz po vozovih predrag, ob enem pa je zahteval zopet 4000 K predujma. Ker mu Grgičeva nista več mnogo zapala, sta mu dala samo 400 K. Grgič je nato 11. septembra šel z avtomobilom pa drva k gostilni Golob, a ni našel niti drv, niti Barla, temveč je izvedel, da Barl sploh nima nobenih drv. Poizvedbe so dognale, da je Barl tožen in rubljen od raznih strank, katerim se je tudi zavezal, da jim bo dobavljaj les in drva, a tega ni storil. Dognalo se je, da si je Barl poiskal Grgičeva ter jima izvabljal denar samo zato, da zamore s tem denarjem zadovoljiti druge upnike, ne da bi imel namen izvršiti svojo obvezo. Pred okrožnim sodiščem je bil Barl obsojen radi hudodelstva goljufije na dva meseca ječe.

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila
Rosandra.

(Dalje.)

(35)

In s temi tremi koraki je prišel ravno pred novoporočena. —

Glas mu je odpovedal, — trepalnice so mu postale težke, kakor da zadržuje potok solza, — a oči so ostale suhe in široko odprte kot v silni grozi. — Hotel je, da ga vidi Ivana, da bere v njegovih očeh njegov obup, njegov upor! —

A videl je, da njen pogled išče v daljavo, da gleda nekoga, ki je stal za njim. — Nehote se je obrnil ter sledil njenemu pogledu! —

In videl je! —

Na širokem balkonu Louvreske palače, — med dvema stebroma, — je stal sredi deseterice svojih plemičev in dvorjanikov jeden, ki je gledal nevesto. Bil je Ludvik XV. —

»Kralj!« — je zašepetal d' Assas, zmeden od prizora. — »Kralj, ki je bil danes ponoči pod njenimi okni!« —

Z naglico in gotovostjo, ki odlikuje vse odločne ljudi v kritičnih trenutkih, se je d' Assas umaknil, a s pogledom osrednoten na Ivano. —

In nevesta je zagledala kralja! —

Njene oči so bile obstale na balkonu Louvreja, nehoti je povzdignila poročni šopek belih cvetov k ustnicam. —

Morda je revica v istem trenutku pozabila v onem trenutku vzvišen obred, ki se je ravnokar dovršil, — pozabila množico, ki jo je obkroževala in imela svoje oči na nevesti. —

A mahoma se je zavedla. — Se spomnila! —

Njen pogled je bil kot zadnje slovo in z lahkim ječanjem bolnega otroka je omahnila, omedlela. —

»Nesreča, prokletstvo, ki me preganja!« — Ona ljubi kralja! — je zamrmral vitez. —

Kakor da ga je to spoznanje oslepilo, je obstal pred jasnostjo, ki jo je zadobil v trenutku Ivaninega pogleda na balkon.

A istočasno pa se je preril iz množice nek moški, ter sprejel Ivano v svoje roke; — obraz pristopivšega je bil čisto prepreden od žalosti, mogoče tudi od jeze, — vzel je mladenko na svoje krepke roke ter jo ponel v kočijo, kamor je priskočil tudi Le Normant d' Etioles. —

Oni, ki je prestregel padeč Ivane, mož, čegar obraz je kazal sledove velikega vznemirjenja, je bil Armand de Tournehem, pravi oče Ivane. —

»Ah, — ali sem se morda zmotil, ter sem onesrečil svojo hčer?« — je zašepetal boječe in vznemirjeno. —

In kakor vitez je vzkliknil tudi on:

»Nesreča, prokletstvo čez mene!« —

Le soprog se je smehljaj s svojim sarkazmom. —

Vitez d' Assas je pregledal ves prizor, ki je trajal le par trenutkov, — potem je pa videl, da se oddaljuje kočija z novoporočencema. — Tudi povabljeni so odhajali, — množica, ki se je zbrala, se je razšla in duri cerkve Saint-Germain l' Auxerrois so se zaprle. —

D' Assas je stal kakor priklenjen na svojem mestu, — le roki je sklenil. — Globok vzdihljaj mu je všel iz prsi. — Pogledal je nrmim pogledom na balkon Louvreja — a kralj je že odšel, zginil. —

Tedaj je zaječal:

»Končano, — vsega je konec sedaj!« Storil je par korakov opotekajoč se, ter ponavljal nevede:

»Ona ljubi kralja, vsega je sedaj konec, — konec!« —

Vitez ni opazil dveh plemičev, ki so sicer navidezno spadali k sprevodu, a se vendar niš odstranili s kočijami. —

Skriti skoraj v uličici »Duhovnikov« so opazovali d' Assasa, — in ga ne spustili cel čas iz oči. —

Eden izmed obeh je bil Berryer, — policijski poročnik, a drugi se je zval grof du Barry. —

Ko se je razšla množica, je dal policijski poročnik znak. — Vitez d' Assas

je mahoma opazil, da je obdan od petih oseb z odurnimi obrazi. —

Jeden si je snel klobuk, vzel v roko neko listino pa rekel:

»Oprostite častnik, — vi ste pač vitez d' Assas? — Zastavonoša pri regimentu od Auvergne, — na dopustu tu v Parizu?« —

»Da, jaz sem to!« — je odgovoril vitez z zamolklim glasom. —

Tedaj pa se je prvi zopet pokrnil in rekel:

»V imenu kralja vas aretiram!« —

XII.

Poročna noč.

V ulici Avguštinčev, — kakih sto korakov od palače Tournehem, se je nahajala velika, prostrana in sijajna stavba, — postavljena pod vladarstvom Ludvika XIV. za markiza Nesles, princa Aranskega. — Omeniti hočemo le mimogrede: v ti palači se je rodila leta 1717 ona velika in slavna koketka, ki se je zvala markiza de la Tournelle, — vojvodinja Chateauroux, katera je vladala mnogo let v srcu Ludvika XV. in ki je umrla na skrivnosten način dva meseca po opisanih dogodkih. V tem času pa je Ana-Marija vojvodinja Chateauroux bila ravno spodena iz dvora skoro na sramoten način. — Pametna, kakor je bila, je hotela odpotovati v inozemstvo, potem ko je spravila v denar ogromno bogastvo, katerega si je pridobila s pridnim senganjem v državne blagajne, — v blagajne Ludvika XV., ki je kraljevo plačeval svoje ljubimke, — saj je bilo ljudstvo, ki je mašilo nastale luknje! —

Torej v mesecu septembru 1744 je vojvodinja prodala palačo nekemu čudnemu človeku, ki je plačal brez pogajanja in se pustil le zvati »gospod Jakob.«

Najbrže ni gospod Jakob kupoval za svoj račun, kajti dan za tem, ko je bila prodana palača, jo je prišel ogledovati Le Normant d' Etioles z dvema, tremi zidarskimi mostri, z tapetirjem, ki so govorili z gospodom le odkrite glave in priklenjeni. —

Gospod, — — — — — sprema membe, — iz sobe v sobo so hodili, po stopnicah, — po dvorišču in pa gori do podstrešja, — povsod je jasno razkladal, kaj in kako naj se naredi, prezida, — kajti hotel je iz kolibe, kakor jo je zval, napraviti res sijajno palačo. —

In še istega dne so začeli mnogoštevilni delavci z popravili in prezidavo. — Kakor hitro so dovršili svoje delo zidarji, že so prišli slikarji, tapetarji, da so vse okrasili. — V poldrugem mesecu je bila palača prenovljena. — Bila je res krasna. — Ali veljala pa je prenovitev tudi lep milijon, katerega je izplačal mogočni pod-administrator. — A on se za to ni brigal. — V onem času je vsakdo, kralj, ministri, upravitelji, — metal denar z lahkoto proč, ko so se blagajne izpraznile, je ljudstvo padlo v revščino, nastajala je draginja, — umiralo je, — a kaj za to, — saj je plačevalo, — in to je zadostovalo. —

Ko je bila palača dogotovljena, jo je Le Normant d' Etioles napolnil z umetninami, — bronaste posode, kipi iz mramorja, — dragocene porcelanaste posode, svečnike iz dragocenih kovin in izdelani od mojsterskih rok, — pohištvo neznane in nepojmljive krasote in dragocenosti, — hočemo le omeniti posteljo v gala sobi, — ki je bila sama vredna štiristotisoč lir, — Izklésani so bili vanjo amorini. Bilo je potem krasnih slik stare šole, katere so bile izbrane, kupljene ter z zlatom odtehtane iz slavnih zbirk, — v steklenih omarah je bilo polno čudes iz najslavnejših saksonskih tvornic. —

Velika sobana, ki je gledala proti reki, je bila opremljena ravno tako, kakor delavnica Ivane v ulici Bons Enfants, — bila je istotako velika, enako razpostavljena, ravnatoko opremljena, — posneta po prvi. — D' Etioles si je priskrbel z dragim denarijem iste kitajske malenkosti, ki so krasile njeno delavnico v ulici Bons Enfants. Kdor bi z zavezanimi očmi prišel iz one v to, bi sploh ne vedel, da je premenil sobo, poslopje, ulico. — Celo Ivana sama bi se zmotila. —

(Dalje prihodnjik.)

Nc V 836/23-1

Iz življenja in sveta.

Na svetu je preveč ladij.

Pred svetovno vojno je bila prekomorska trgovina tako velika, da je vedno primanjkovalo ladij. Vse države so neprestano gradile nove trgovske ladje, da bi zamogle zadostiti vsem prevoznim zahtevam ter dvigniti svoje dohodke. Svetovna vojna pa je naenkrat uničila svetovno prekomorsko trgovino. Evropske industrijske države so tako oslabele, da ne morejo proizvajati toliko, da bi izvažale tako, kakor so pred vojno, zadovoljne morajo biti da krijejo domače potrebe. Na drugi strani pa ravno vsled tega tudi nimajo denarja, da bi mogle iz tujih dežel uvažati tolike množine blaga, kakor nekoč. Vsled tega je ladij naenkrat postalo preveč. Nima jo česa prevažati, zato stoje mirne in zapuščene v pristaniščih. Kolike prostornine ladij so bile lanske leto neuporabljene je najbolje razvidno iz neke ameriške statistike, katero objavlja pomorski list »Werft, Reederei und Hafen«. Največ neuporabljene ladij so imele lanske leto ameriške Združene države, tankaj je bilo od skupnih 14.788.506 ladijskih ton 5.762.305 neuporabljene; torej 39%. Na drugem mestu se je nahajala Francija, ki

ima 3.845.792 ladijskih ton od katerih je bilo 1.200.000 ton neuporabljene, torej 31,2%. Na tretjem mestu stoji Italija s skupno tonažo 2.866.335, od katere je bilo neuporabljene 585.000 ton ali 20,0%. Četrto mesto je zavzemala Grčija s 14% celotne tonaže, potem pa slede Nizozemska z 12,5%, Anglija s 7,2% (skupna tonaža 22.042.520, neuporabljena 1.600.000), Španija in Portugalska. Zanimivo pa je to, da v istem času, ko imajo skoro vse večje države preveč ladij, trpimo mi Jugoslovenci ravno radi tega ker jih imamo premalo. Po postavi bi bila morala naša država dobiti vse one ladje, katere je imela poprej Avstrija, toda to je preprečila italijanska požrešnost. Italija je pobrala naše ladje, čeprav jih sedaj ne more porabiti, ker jih ima še sama preveč.

Ljudska knjižnica Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrkih od 18.—1/2 20. ure
mladin. oddelek ob sobotah od 18.—19. ure

Anton Stauber Maribor

Gosposka ulica št. 36

dela

lonce, skleda in peči
za prenašati.

Pristopajte
k Jugoslovski
Matici.

BATERIJE

za žepne svetilke vedne sveče
v galanterijski trgovini

Drago Rosina, Maribor

Vetrinjska ul. 26. 380 384

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Na predlog lastnikov Rudolfa Kokoschinegg-a in Viljema Linningerja se prodajo na javni dražbi nepremičnine vlož. št. 34 kat. obč. Grajski marof, obstoječe iz parcel št. 53/1, stavbišče v izmeri 6 a 43 m² in parc. št. 43 vrt, v izmeri 9 a 88 m² in vlož. št. 258 kat. obč. Grajski marof, obstoječe iz parcela št. 53/2, stavbišče v izmeri 2 a 83 m² s hišo št. 8 v Mariboru, Zrinjskega trg, za pristavljeno izklicno ceno 300.000 Din. dne 8. marca 1923 pred polden ob 10. uri kot celota. Dražba se vrši v Mariboru, Zrinjskega trg št. 8.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo. Zastavne pravice na zemljišču zavarovalnih upnikov se izbrisajo.

Kupnina se plača cela v gotovini. Za potrditev prodaje imata prodajalca tri dni premisleka.

Izkupilo prodaje je plačati v 8. dneh po odobritvi dražbe v roki dr. Oskarja Orosel, odvetnika v Mariboru.

Ostali pogoji prodaje in plačevanja se smejo vpogledati v pisarni notarja Mihaela Korberja in odvetnika dr. Oskarja Orosel v Mariboru.

Maribor, dne 21. februarja 1923.

Mihael Korber l. r.
notar kot sodni poverjenik.

PALMA

kaučuk potpetnike
in potplate

Prednosti!

Ceneje
in
znatno
trajnije
nego od kozo
Varstvo
proti vlagi
i mrazu

Zahtevajte
povsod, TABOR!

Veletrgovina s premogom in drvni

Na debelo. F. & A. UHER Na drobno.

SLOVENSKA ULICA STEV. 8. :: TELEFON STEV. 344.

CENIK.

Premog v vsaki množini, na dom postavljen po Din 32.—, 37.—, 42.—, 45-25 in 66-75 za 100 kg.

Drva bukova, cela, na dom postavljena la Din 700.—, la Din 625.— za klaitro.

Bukova rezana. 20 cm dolga, na dom postavljena la Din 50.—, la Din 45.— za meter.

Mehka, 1 meter dolga, rezana (odpadki) Din 0-27, za kg na dom postavljena

Naročila se sprejemajo samo v pisarni, Slovenska ulica št. 8.